

cultatem amovendi capellanum ad nutum, non tenetur ad observantiam Juris; Felinus, cap. i. de *Constitution.* n. 51. vers. «Et si dicatur, committimus voluntati tuæ, » etc. citans alios. Potestque etiam absque causa amovere capellanum (cessante tamen malitia) et alterum præsentare. Garcias loc. cit. n. 85. et 88. Pyrrhus Corradus n. 273; card. de Luca de *Beneficiis*, discours. 80, n. 5, asserens, ita perpetuo tenuisse Rotam; ut decis. 778. part. II. divers. et alias sæpe. Barbosa, part. III. *Jur. ecclesiast. univ.* cap. vi, n. 65; hoc intelligens, quando non subest alia malitia, sive odium; Gonzalez, cit. Gloss. 5, § 6. n. 46 et 47. istud limitans n. 40. et seqq., dummodo id non fiat cum præjudicio aliorum interesse habentium. Alioquin enim, licet taliter amotus non audiretur pro interesse suæ personæ (nam removens ipsum a beneficio ad nutum revocabili, utitur jure suo; sicque non facit ipsi injuriam, l. *Injuriarum actio.* § 1. ff. de *Injuriis*, et l. *Nullus videtur.* ff. de *Reg. jur.*) adhuc tamen alii interesse habentes possent contradicere tali amotioni: ut puta, si ex tali amotione capellani graviter læderetur locus, sive communitas, carens exinde bono pastore animarum suarum; de quo plura Gonzalez, loc. c. (ADNOTATIO XXIX.)

46. *In dubio beneficia sæcularia censentur perpetua: regularia vero manualia.* — Resp. II. In dubio beneficia sæcularia censentur perpetua: beneficia regularia vero sunt manualia, et ad nutum superiorum amovibilia, nisi sint electiva, vel curata. Ita card. Tuschus, litt. B. concl. 55; Fagnanus c. *Ad aures.* n. 19. de *Temporib. ordinat.*; card. de Luca de *Beneficiis*, discours. 97. n. 3. et 4; Garcias cit. part. I. de *Benefic.* cap. II. n. 66. et 70. et seqq.; Gonzalez d. Gloss. 5, § 6, n. 6. et 7; Pyrrhus Corradus, ubi supra cap. II. n. 262 et alii. Et quidem, quod sæcularia beneficia ex sua natura sint perpetua, et consequenter in dubio, ac nisi secus probeatur, præsumantur talia: desumitur can. *Præcepta.* dist. 55. et cap. i. ac seqq. de *Clerico ægrotant.* ubi clerici debilitati nequeunt amoveri a beneficiis suis, ne forte cæteris, tali exemplo deterritis, amplius non reperirentur, qui militarent ecclesiæ. Concordant dicta superius § 1. n. 8. et 9.

47. *Episcopus justa de causa, et cum consensu patroni, potest beneficium simplex perpetuum efficere manuale.* — Additur tamen, «in dubio.» Nam quod beneficia sæcularia ex primæva fundatorum intentione possint

esse manualia, et ad nutum revocabilia, proxime, seu n. 44. jam ditum est. Notat quoque Navarrus, consil. 9, n. 1. et seqq. de *Offic. ordinar.* et consil. 27. de *Præbend.*, ac post ipsum Gonzalez, cit. Gloss. 5, § 6, n. 62 et Pyrrhus Corradus, lib. I. *Præxi beneficiar.* cap. vi. n. 287, quod episcopus justa de causa, accedente consensu patroni, possit beneficium simplex perpetuum, puta capellaniam, efficere manuale, et ad nutum ipsius patroni revocabile.

48. *Respectu Papæ omnia beneficia censentur manualia. Potest Papa beneficium manuale conferre in perpetuum, expressa tamen hujus manualitate.* — Deinde, quod respectu summi pontificis omnia beneficia ecclesiastica etiam de sui natura perpetua, censeantur manualia; probat textus in c. *Licet Ecclesiarum.* 2. de *Præbend.* in 6. et Clem. 1. § fin. *Ut lite pendente,* etc. et notat Gonzalez cit. § 6. n. 24; card. de Luca de *Beneficiis*, discours. 97. n. 24; Fagnanus c. *Quanto.* n. 38. de *Translat. episcop.* allegans quamplures alios. Unde beneficia perpetua sæcularia, possunt per Papam (non vero per inferiorem) ad tempus conceci, c. *Si gratose.* 5. de *Rescript.* in 6. Et e contra beneficia manualia, conferri in perpetuum; expressa tamen manualitate. Pyrrhus Corradus cit. cap. vi. n. 288, 289, et seqq. Adeo, ut si Papa confirmaret provisionem factam alicui beneficio manuali, aut ipsemet conferret, sciens esse manuale, tunc durante vita provisi non posset per inferiorem revocari. Joann. Andreas c. *Præsenti.* n. 3. et Geminianus ibid. de *Offic. ordinar.* in 6; Gonzalez d. Gloss. 5, § 6. n. 25. citans alios; et Pyrrhus Corradus, ubi supra n. 298. istud notabili casu exemplificans.

49. *Papa simpliciter conferendo, non censetur voluisse alterare naturam beneficii.* — Intellige, quando Papa in perpetuum contulit beneficium sæculare manuale, expressa hujusmodi manualitate, seu hac præcognita. Nam in quacunque dispositione de beneficio manuali sæculari, de hujus manualitate oportet facere mentionem, ut evitetur subreptio: alioquin enim hac non expressa ac stante dubio, Papa simpliciter conferendo, non censetur voluisse alterare statum, naturamque beneficii, efficereque perpetuum, quod erat manuale; Pyrrhus Corradus, loc. cit. n. 291 et 292, allegans Lotterium, lib. I. q. 33. n. 58. et seqq. ac usum Datarie Apostolicæ; Gonzalez d. § 6. n. 28. cum aliis.

50. *Statuto per Sedem apostolicam appro-*

bato prosunt beneficia sæcularia perpetua, fieri manualia. Imo et consuetudine legitime præscripta. — Ulterius ex privilegio, vel statuto per Sedem apostolicam confirmato, possunt beneficia sæcularia perpetua fieri manualia. Gonzalez d. reg. 8. *Cancell.* Gloss. 5. § 6. n. 8. et 59. citans alios. Idemque dicendum de consuetudine legitime præscripta: siquidem beneficium ex sua natura perpetuum, posse ex consuetudine legitime præscripta fieri manuale, probat textus in c. *Cum de beneficio.* 5. de *Præbend.* in 6. ac notat Gonzalez cit. Gloss. 5. § 6. n. 38. cum aliis.

51. *Beneficia tamen manualia, de consuetudine non possunt fieri perpetua: et cur?* — Nec obstat, quod beneficia manualia, de consuetudine non possint fieri perpetua: puta, quia Abbas priorem, vel episcopus clericum, habentem duntaxat beneficium manuale, nunquam revocavit ultra quadraginta annos, non idcirco istud evadit perpetuum: prout notat Abbas c. *Ad nostram.* n. 11. et Decius ibid. n. 6. de *Confirmat.* util. Resp. enim, istud ex eo contingere: quia non revocare aliquem, aut eum a beneficio non removere, est actus meræ facultatis: atqui ex actibus meræ facultatis non potest induci consuetudo, l. *Qui jure familiaritatis.* ff. de *Acquirend. possess.* cum similibus; ergo.

52. *Beneficia manualia, vere et proprie beneficia non sunt.* — Resp. III. Etsi beneficia manualia, sed ad nutum revocabilia, vere et proprie beneficia non sint: dantur tamen nonnulli casus, in quibus ista nomine beneficii ecclesiastici veniunt. Ita Fagnanus c. *Ad audientiam.* n. 118. de *Rescript.* dicens, quod in materia favorabili appellatione *Beneficii* includuntur etiam beneficia manualia, quæ tamen vere et proprie non sunt beneficia; uti tenet Staphilæus de *Litteris gratiæ*, nona forma expectativ. n. 94. Gambara de *Offic. legat.* lib. IV. rub. 1; Ludovic. Gomez de *Expectativ.* n. 94. Duarenus in tract. de *Beneficiis*, lib. II. cap. IV. et alii. Id ipsum, quantum attinet primam partem datæ conclusionis, tradit Navarrus consil. 9. n. 2. de *Offic. ordinar.* et consil. 27. n. 3. de *Præbend.* inde inferens, quod capellania desinat esse beneficium, si auctoritate ordinarii, ac de consensu patroni laici, ex perpetua fiat manualis, et ad nutum amovibilis: Quia (inquit) beneficium debet esse perpetuum. Concordat Barbosa, lib. III. *Jur. ecclesiast. univ.* cap. vi. n. 38. post Rotam in Salamantina vicarie. 16 maii 1596. coram card. Blan-

chetto, et alios docens, vicariam temporalem non esse beneficium. Gonzalez ad reg. 8. *Cancell.* gloss. 5. § 3. n. 35. et cit. gloss. 5, § 6, n. 21; Vallensis h. t., § 2 n. 16. et alii, asserentes, beneficia manualia, proprie beneficia non esse, quia non sunt jura perpetua; prout requiritur ad rationem beneficii proprie dicti, juxta dicta superius § 1. n. 8. et 9. Quidquid in contrarium teneat Azorius part. II. lib. III. cap. xxvi. quæst. 12. et Garcias part. I. de *Benefic.* cap. II. n. 65. et 77. ac seqq. qui cum nonnullis aliis volunt, beneficia manualia esse vere, proprie, ac simpliciter beneficia: neque de essentia beneficii esse, quod sit perpetuum.

53. *Et quid dicendum de ecclesiis parochialibus, quæ monasteriis, capitulis, etc. sunt incorporatæ, ac reguntur per vicarios temporales?* — Dices. Dantur ecclesiæ, etiam parochiales, monasteriis pleno jure incorporatæ, quæ non conferuntur in perpetuum, sed tantum vicariis temporalibus, seu ad nutum amovibilibus, Clem. 1. juncta Glossa *Ad mensam.* in fin. de *Excessib. prælat.* Danturque ecclesiæ etiam parochiales, perpetuo unitæ alicui capitulo, vel dignitati, aut prælaturæ, seu etiam episcopatu, quæ conferuntur vicariis, duntaxat temporalibus, ac per istos cura geritur animarum. Card. de Luca de *Beneficiis*, discours. 80, n. 16. Atqui tales ecclesiæ, præsertim parochiales, sunt beneficia simpliciter, ac proprie dicta; ergo. Resp. majoris claritatis gratia, disting. min. Atqui tales ecclesiæ, etc. sunt beneficia simpliciter, ac proprie dicta, ratione suæ prioris perpetuæ collationis, seu incorporationis monasterio, vel capitulo, etc. factæ: conced. Alia ratione, sive ob constitutionem temporalis vicarii curam animarum exercentis, neg. min. Siquidem, ut observat card. de Luca cit. discours. 80, de *Benefic.*, n. 16, et Ludov. Engel, h. t., n. 1, vers. *Dico.* 2, in tali casu rector principalis ecclesiæ dicitur ipsemet episcopus vel capitulum, seu dignitas, aut abbas monasterii, cujus vices constitutus vicarius temporalis gerere dignoscitur: sicque talis Ecclesia, incorporata mensæ episcopali, capitulo, monasterio, etc., vere erit beneficium proprie dictum, utpote rectori principali tribuens jus perpetuum, vicarius temporalis vero in eodem constitutus, et ad nutum amovibilis, habet se ad instar famuli conductitii (ut loquitur card. de Luca cit. n. 16), sive mercenarii, qui ab ecclesiæ prælati, sub assignatione congrui stipendii

ad tempus assumitur ad peragendam curam animarum, et alia officia spiritualia. Vide dicta superius lib. I. tit. XXVIII. *De Officio Vicari.* § 2, n. 45 et 46.

54. *Dantur tamen nonnulli casus, in quibus nomine beneficii ecclesiastici veniunt beneficia manualia. Sic contingit in materia favorabili.* — Altera pars conclusionis, nimium beneficia manualia in nonnullis casibus nomine beneficii ecclesiastici venire, probatur inductione. Sic quippe id contingit in materia favorabili. Fagnanus cit. c. *Ad audientiam.* n. 118, *de Rescript.* postea, n. 120, subjungens, quod distinctionem inter materiam odiosam, et favorabilem, in proposito sæpius probaverit sacra congregatio cardinalium concilii Tridentini interpretum. Hujus exemplum referitur § seq. n. 97 et 98. loquens de pensione, estque applicabile ad beneficium manuale, quod habet clericus minorista, gavisurus proinde privilegio fori.

55. *Ac in dispositionibus editis ob publicam utilitatem.* — Deinde, beneficia manualia continentur in dispositionibus editis ob publicam utilitatem; juxta decisionem Rotæ 26 januar. 1583, in una Aquil. quam citat Flaminus Parisius tract. *De Confidentialibus beneficiis*, quæst. 18, n. 18. Unde quod in illis committatur simonia confidentialis, sicut in cæteris beneficiis, eo quod confidentialia fuerit prohibita ob publicam utilitatem; tradit idem Parisius cit. n. 18 et Pyrrhus Corradus lib. *Praxis Benefic.* cap. vi. n. 286; Garcias, part. I. *de Beneficiis.* cap. II. n. 69.

56. *De consuetudine, ac stylo curiæ romanæ, in impetratione beneficii faciendâ est mentio præhabiti beneficii manualis; et cur?* — Tandem, ut nonnulla alia his similia taceantur, licet beneficia manualia non sint proprie dicta beneficia ecclesiastica, neque nomine *Beneficii* veniant, saltem in materia odiosa: nihilominus de consuetudine, et stylo Curie Romanæ, praxique Cancellariæ apostolicæ observatur, ut ad evitandam subreptionem rescriptorum beneficialium, in impetratione cujuscumque beneficii, faciendâ sit mentio præhabiti beneficii manualis, sive amovibilis ad nutum superioris. Felinus c. *In nostra.* n. 18. *de Rescript.* post Calderinum consil. 9. *de Rescript.*; Menochius *de Arbitrar. Judic.* lib. II. cas. 201. n. 46. citans Rotam, referente Cassiodoro decis. 4. *de Præbend.*; Garcias cit. lib. I. *Beneficiis*, cap. II. n. 80; Pyrrhus Corradus, ubi supra, cap. vi. n. 291; Fagnanus c. *Ad audientiam.* n. 94 et

116. *de Rescript.* citans plures alios, ac Rotam in causa Seguntina, thesaurariæ, 29 april. 1596, coram Orano. E ratio hujus consuetudinis, seu styli Curie Romanæ, videtur esse: Quia non ita facile Papa provideret ei de beneficio, quem novit habere beneficium manuale, aut pensionem auctoritate episcopi sibi constitutam: ac illi, qui nihil habet de fructibus ecclesiasticis, arg. c. *Postulasti.* 27. et c. *In nostra.* 32. et c. *Si proponente.* 42. *de Rescript.* et can. *Clericos.* et can. *Pastor.* 1. quæst. 2. cum similibus.

§ III.

QUID SIT CANONIA, VICARIATUS, COMMENDA, PRÆSTIMONIUM, AC PENSIO: ET AN HEC VENIANT NOMINE BENEFICII ECCLESIASTICI.

57. *Canoniam (vulgo, canonicatus) quid? Præbendæ, et canonicus præbendarius, quis?* — Queritur I. Quid sit canoniam, et an veniat nomine beneficii? Resp. I. *Canoniam* (vulgo, *Canonicatus*) est jus spirituale, quod provenit ex electione, seu receptione alicujus in fratrem, sive canonicum. Ita Innocentius in. c. *cum M.* § *Canonicos.* *de Constitut.*; Calvinus in *Lexico jurid.* §. *Canoniam.* et Nebrissensis in *Vocabular. jurid.* eod. §. *Canoniam* et alii. Nam, si quis simpliciter in canonicum receptus fuerit, antequam redditus canonicales eidem assignentur, sive conferantur, dicitur habere *Canoniam*, hoc est canonicatum; nondum vero *Præbendam*. Siquidem præbendæ ulterius importat jus ad percipiendos fructus annuos canonice, sive debitos ex titulo juris canonicalis. Unde qui habet utrumque, is *canonicus, præbendarius* appellantur, can. *Sancitorum*, dist. 70.

58. *Jus, quod præbet canoniam, in quo consistat?* — Porro jus illud spirituale, quod præbet canoniam, consistit imprimis in jure habendi in choro sedem (vulgo stallum) et vocem in capitulo. Quanquam vox in capitulo, juxta concilium Tridentinum, sess. 22. cap. IV *de Reform.* non concedatur, nisi habentibus sacrum ordinem subdiaconatus: imo ex consuetudine plurium ecclesiarum tum cathedralium, tum collegiatarum, tunc primum concedi soleat, quando quis absolvit residentiam primi anni. Engel, h. t. n. 1. vel etiam actu jam habet præbendam, fruendo videlicet redditibus sui canonicatus. Circa quod proinde attendantur particulares singularum

ecclesiarum constitutiones, et consuetudines laudabiles.

59. *Canonico, quamprimum facultas se obtulerit, debet conferri præbendæ.* — Deinde illud jus spirituale, importatum per canoniam, consistit in hoc, ut quamprimum facultas sese obtulerit, canonico eadem legitime obtinenti etiam conferatur præbendæ, seu competens portio fructuum canonicalium. Textus est in c. *Relatum.* 9. h. t. ibi: « Quia non est congruum, ut præbendæ (vacante, vel proxime vacatura) careat, qui in canonicum noscitur esse receptus. » Concordat c. *Dilectus.* 19. eod. et c. *Cum M.* 9. *de Constitut.* cum similibus.

60. *Canoniam sine præbendâ an et quando dari possit?* — Nec dicas. Si congruum non est, ut præbendæ careat, qui est receptus in canonicum; ergo hoc ipso nequit dari simplex canoniam. Ut quid igitur de ipsa inutiliter fit mentio? Resp. neg. seq. saltem loquendo in casu, quo necdum suppetit facultas omnibus in canonicos receptis conferendi Præbendam, seu redditus canonicales ob horum modicitatem. Tunc posse dari canoniam sine præbendâ, aperte convincunt jura proxime citata, utpote de talibus casibus loquentia: dummodo cæteroquin cesset omnis fraus, atque pactio iniqua vel simoniaca. Qualis simoniaca pactio foret, si quis ex cupiditate habendi canonicatum, renuntiaret juri petendi præbendam: sic enim remitteretur jus temporale sibi competens ad percipiendos redditus, ut obtineretur spirituale, nempe canonicatus; quæ foret vera pactio simoniaca, ut c. *Per tuas nobis.* 37. *de Simonia.* Alioquin vero « Jus non impugnat, ut quis sit canonicus sine præbendâ, si alias potest sustentari, imo laudat; » prout loquitur Abbas c. *Cum M.* n. 16, et 19. *de Constitut.* Ea addita ratione: quia utile est Ecclesiis, habere plures consiliarios, et defensores, arg. can. *Obeuntibus* dist. 63. Id ipsum comprobatur antiqua, receptaque praxis plurium Ecclesiarum, tum cathedralium, tum collegiatarum, in quibus dantur canonici habentes solam canoniam absque præbendâ, et vocem in capitulo: prout simile quid antiquitus fuisse practicatum, legitur in c. *Cum M.* 9. *de Constitut.* et c. *Relatum.* 9. *de Præbend.* et c. *Dilectus.* 19. eod.

61. *Solvitur instantia contra simplicem canoniam.* — Dices. Hæc praxis repugnat concilio generali, relato in c. *Nulla.* 2. *de Concess. Præbend.* et c. *Detestanda.* eod. in 6. ubi re-

probatur quævis collatio, vel promissio Beneficii vacaturi; ergo. Respondet Glossa in c. *Dilectus.* 19. §. *Illicito.* in addit. h. t. ibi reprobari solummodo receptionem ad vacaturas (hoc est, promissionem beneficiorum in posterum vacaturorum) non vero simplicem receptionem ad jus canonice. Quod intellige, dummodo sic receptis ad jus canonice, postea conferatur etiam præbendæ, seu actualis fructuum perceptio, quamprimum se facultas obtulerit: prout amplius declarabitur infra tit. VIII. *De Concessione præbendæ.* § 2. n. 23. 26. 28. et seqq. ADNOTATIO XLIX.)

62. *Canoniam sub expectatione præbendæ consecutus, stricte loquendo non censetur habere beneficium.* — Resp. II. Canoniam sub expectatione præbendæ consecutus, proprie ac stricte loquendo non censetur habere beneficium. Ita Abbas c. *In nostra.* 32. n. 1; et Layman ibid. n. 1. *de Rescript.*; Engel h. t. n. 1. et alii, contra Lud. Romanum consil. 447. et annotationem ad Abbatem loc cit. §. *Ego puto.* Conclusio nostra desumitur ex cit. c. *In nostra.* *de Rescript.* ubi de receptis per litteras apostolicas in canonicos, dum præbendam nondum abent, sed primum expectant, dicitur, quod « nondum in eis (ecclesiis) ecclesiasticum beneficium sint consecuti. » Id ipsum confirmatur ex ipsamet beneficii ecclesiastici definitione, qua dicitur esse « jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis propter officium spirituale, » etc. Quale jus nondum importat simplex canoniam. Et sic potius (inquit Abbas cit. n. 1.) ipsa præbendæ, quam jus canonice, vocatur *Beneficium ecclesiasticum.* Quinimo canonicus sine præbendâ, dicitur *Canonicus in herba*: prout loquitur Additio ad Abbatem, ubi supra, §. *Sine præbendâ*, citans Joan. Andream in. c. *Relatum.* 9. et c. *Dilectus.* 19. h. t.

63. *Is tamen, si rescriptum pro assecutione beneficii alterius Ecclesiæ impetrare velit, tenetur mentionem facere præhabiti canonice, et cur?* — Resp. III. Nihilominus simpliciter receptus in canonicum cum expectatione præbendæ, si alius litteras a Papa impetrare velit pro assecutione beneficii alterius ecclesiæ tenetur in sua supplicatione expressam mentionem facere de præhabita simplici canoniam sua: alioquin rescriptum nullam istius mentionem faciens censetur nullum, et subreptitium. Ita textus notabilis in cit. c. *In nostra.* 32. *de Rescript.* ubi Summarium breviter sic loquitur: « Receptus per litteras apostolicas, licet præbendam expectet, per